

Тема номера: Вигадані світи

РЕДАКЦІЯ VERBUM

16 СІЧНЯ 2019

Шановні читачі! Новий номер «Verbum» ми цілковито присвятили літературі – а якщо точніше, то фантастиці й фентезі. Останніми роками часто можна натрапити на католицьку критику цих жанрів, як у літературі, так і в кінематографі. Вигадання нових світів – це втеча з того, в якому ми живемо, чи радше спроба замислитися про те, яким він міг би бути? Чи використання фантастичних і навіть магічних мотивів не суперечить християнству? Нарешті, чи можна вдаватися до цих жанрів у християнській апологетиці та євангелізації?

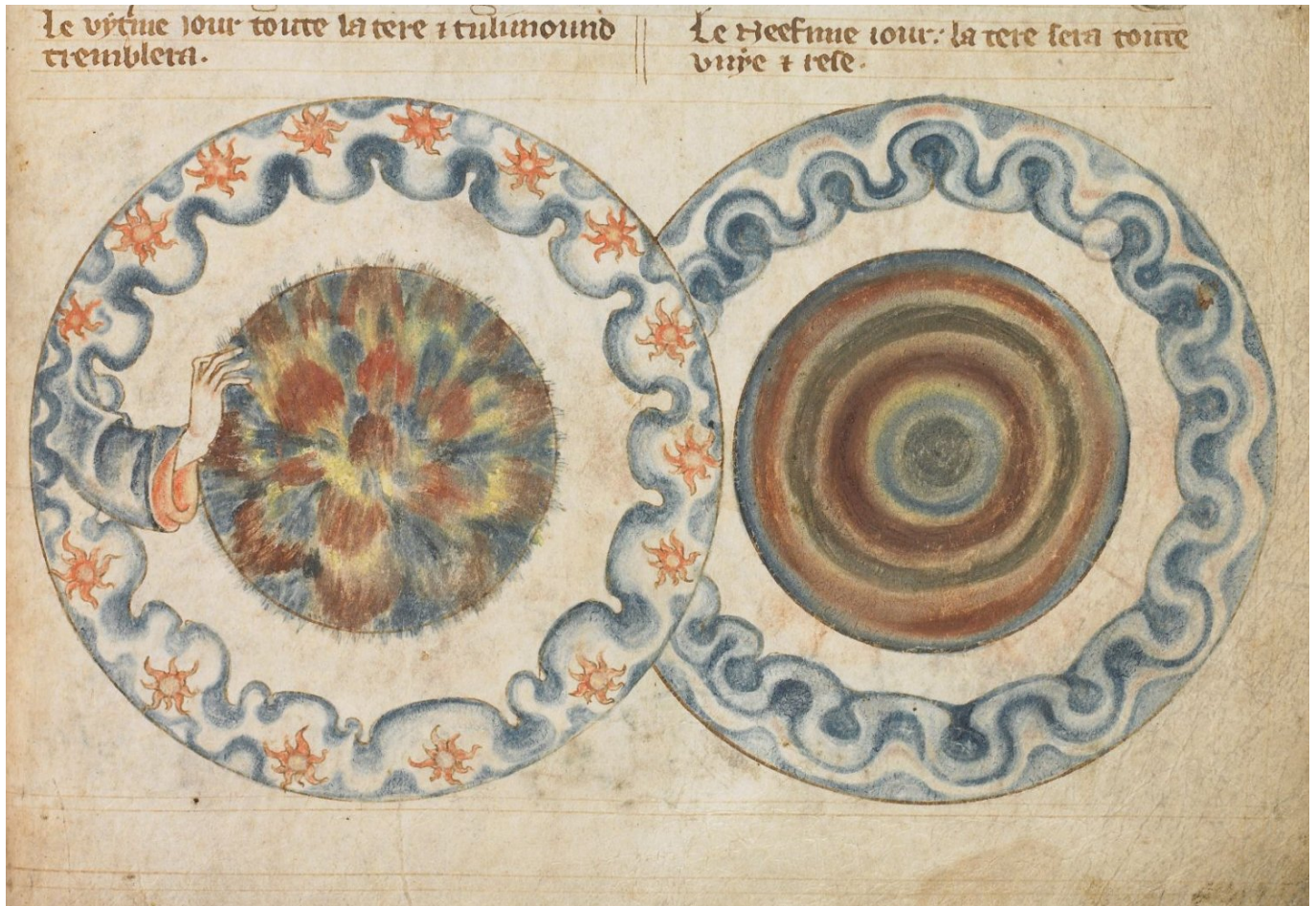

Фото: The British Library / Голкгемська Біблія

На початку пропонуємо два класичні приклади вдалого поєднання фантастики і християнства. Юлія Карпицька аналізує апологетичні мотиви «Космічної трилогії» К. С. Льюїса. Ці три романи, не такі знані, як «Хроніки Нарнії», були написані в той самий період, що й одна з найвідоміших апологетичних книжок ХХ століття – «Просто християнство». Авторка говорить про помітність взаємного впливу цих творів; особливо він відчутний у другій книжці трилогії, «Переландрі», яку можна сприймати як художню версію катехизму. Загалом же «Космічна трилогія» – це виразний приклад раціональної апологетики К. С. Льюїса, перенесеної в жанрову літературу.

Другий текст – це фрагмент книжки Павла Парфентьєва, присвяченої християнським мотивам у творчості Дж. Р. Р. Толкіна. Автор «Володаря персів» – це, поза сумнівом, іще один великий письменник, чю творчість надихали християнські ідеї. Утім, пише Павло Парфентьєв, варто пам'ятати, що книжки Толкіна – це погляд на те, якою могла б бути сива давнина, через призму переказів і легенд її мешканців. Такий підхід позбавляє сенсу спроби підійти до Толкінових текстів із «богословською критикою», зіставляючи їх із безумовними істинами, даними в Одкровенні й ученні Церкви.

Наступні два тексти присвячені сучасній фантастичній літературі. Олег Сілін розповідає про шість причин нашої цікавості до уявних світів, підкреслюючи, що вигадання інших світів завжди було притаманне людині. Воно допомагає нам краще осягнути той, у якому живемо. «Головна ж причина, чому письменники й читачі звертаються до уявних світів, – це, мабуть, бажання вийти за обмеження реальності, подивитися на щось абсолютно новими, свіжими очима».

Альона Савінова аналізує розвиток української фентезійної літератури, звертаючись до одного її піджанру – міського фентезі. Його доля в Україні доволі непроста, бо тутешні автори ще з часів Миколи Гоголя цікавилися насамперед сільським фольклором; і в цьому сенсі історія міського фентезі – це дуже цікавий аспект культурного розвитку загалом. Адже, по суті, сільська культура ще на початку ХХ століття втратила ту форму, з якою ми звикли її асоціювати. На її місце прийшла міська культура, яка творить власні міфи й особливі фантастичні світи.

Насамкінець пропонуємо рецензію на нещодавно видане в Москві листування К. С. Льюїса й італійського католицького священика Джованні Калабрії. Цікавинка полягає в тому, що листувалися вони тільки латиною, проте для нас важливіше свідчення дружби між цими двома постатями. «Листування в цьому випадку – це тільки вершина айсберга: за кількадесятьма сторінками дзвенять, доторкаючись, два колосальні всесвіти, масштаби яких можна вгадати за маячками, що мигтять у тексті».